

KOMISJA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI URZĄD DS. ZWALCZANIA NADUŻYĆ FINANSOWYCH (OLAF)

Dyrekcja D Polityka
Dział D.2 Zapobieganie Nadużyciom

Identyfikowanie przypadków konfliktu interesów w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych w ramach działań strukturalnych

Praktyczny przewodnik dla zarządzających

opracowany przez grupę ekspertów z państw członkowskich koordynowaną przez dział D.2 OLAF – Zapobieganie Nadużyciom

ZASTRZEŻENIE PRAWNE:

Niniejszy dokument jest dokumentem roboczym przygotowanym przez grupę ekspertów z państw członkowskich przy wsparciu OLAF. Jego celem jest ułatwienie realizacji programów operacyjnych i promowanie dobrych praktyk. Nie jest on prawnie wiążący dla państw członkowskich, lecz zawiera ogólne wytyczne wraz z zaleceniami oraz uwagami na temat najlepszych praktyk.

Te ogólne wytyczne nie naruszają przepisów krajowych; należy je interpretować i można je dostosowywać z uwzględnieniem krajowych ram prawnych.

Niniejszy poradnik pozostaje bez uszczerbku dla interpretacji Trybunału Sprawiedliwości i Sądu oraz dla decyzji Komisji.

Streszczenie

Niniejszy przewodnik opracowano w ramach nowej procedury roboczej opartej na współpracy ekspertów z państw członkowskich, OLAF oraz dyrekcji generalnych Komisji odpowiedzialnych za działania strukturalne. Jego celem jest poprawa jakości rezultatów posiedzeń *ad hoc* Komitetu Doradczego ds. Koordynacji w zakresie Nadużyć Finansowych (COCOLAF) poprzez opracowanie praktycznej dokumentacji, którą państwa członkowskie i Komisja mogą wykorzystywać jako punkty odniesienia, narzędzia administracyjne, wytyczne lub pomoc w celu wzmocnienia swoich środków/strategii zwalczania nadużyć finansowych.

Kolejnym uzasadnieniem dla opracowania niniejszego przewodnika był fakt, że we wnioskach ustawodawczych dotyczących polityki spójności na lata 2014–2020 zobowiązano państwa członkowskie do opracowania środków zwalczania nadużyć finansowych w odniesieniu do zarządzania działaniami strukturalnymi UE.

Stwierdzono, że przypadki konfliktu interesów w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego stanowią jeden z obszarów zainteresowania państw członkowskich. W ramach warsztatów, w których udział wzięli eksperci z 10 różnych państw członkowskich, zwrócono uwagę na potrzebę opracowania przewodnika do celów identyfikowania przypadków konfliktu interesów i zmniejszania zagrożenia takimi sytuacjami. Niniejszy przewodnik jest wynikiem tej wspólnej pracy.

Zawiera zalecenia dla kierowników i pracowników w instytucjach zarządzających i zamawiających dotyczące identyfikowania przypadków konfliktu interesów i postępowania z nimi w odniesieniu do udzielania zamówień publicznych finansowanych z budżetu UE w ramach działań strukturalnych i programów polityki spójności. Obejmuje on wszystkie rodzaje zamówień publicznych bez względu na kwotę zamówienia.

Nie jest on wiążący dla państw członkowskich, ale jego celem jest zapewnienie wspólnego podejścia instytucji zarządzających i zamawiających do postępowania z przypadkami konfliktu interesów bez uszczerbku dla przepisów krajowych.

Niniejszy przewodnik ma stanowić przydatne i praktyczne narzędzie dla urzędników, którego przedmiotem są najważniejsze zagadnienia poruszone w trakcie warsztatów:

1. definicja konfliktu interesów;
2. potrzeba oświadczenia dotyczącego konfliktu interesów: zaleca się, by od każdej osoby uczestniczącej w postępowaniu o udzielenie zamówienia wymagać wypełnienia oświadczenia o braku konfliktu interesów;
3. procedury i narzędzia kontroli oświadczeń;
4. wykaz sygnałów ostrzegawczych, które mogą pomóc w zidentyfikowaniu sytuacji, w których dochodzi do konfliktu interesów.

Przewodnik zawiera cztery przykłady rzeczywistych przypadków, które mają pomóc wyjaśnić, czym jest „sytuacja konfliktu interesów”, i podnieść poziom świadomości wśród pracowników.

Wprowadzenie.....	5
1 – Definicje.....	7
2 – Oświadczenia dotyczące przypadków konfliktu interesów	8
2.1 Podstawowe elementy kompleksowego systemu zarządzania przypadkami konfliktu interesów w zamówieniach publicznych dotyczących funduszy strukturalnych	9
2.2. Polityka w zakresie oświadczeń o braku konfliktu interesów	10
2.3 Oświadczenia o braku konfliktu interesów	14
2.4. Wyjaśnianie pracownikom roli oświadczenia o braku konfliktu interesów	15
2.5. Uzupełnianie i aktualizowanie oświadczenia o braku konfliktu interesów.....	16
3 - Sprawdzanie oświadczenia o braku konfliktu interesów z innymi źródłami informacji	16
3.1 Kiedy?	17
3.2 Jak?	18
3.3 Korzystanie z informacji od osób zgłaszających przypadki naruszenia (tzw. whistleblowing) i mediów.....	20
3.4 Co zrobić w przypadku poważnego podejrzenia konfliktu interesów	20
4 – Sygnały ostrzegawcze.....	21
4.1. Czym są sygnały ostrzegawcze i jak są wykorzystywane?	21
4.2. Sygnały ostrzegawcze w postępowaniu o udzielenie zamówienia.....	22
4.2.1. Przygotowanie i rozpoczęcie postępowania	22
4.2.2. Procedura zaproszenia, ocena ofert i ostateczna decyzja.....	23
4.2.3. Realizacja, zmiana i modyfikacja zawartych umów.....	25
Załącznik 1: Wzór oświadczenia o braku konfliktu interesów.....	27
Załącznik 2: Przykłady	29

Wprowadzenie

Niniejszy przewodnik opracowano w ramach nowej procedury roboczej opartej na współpracy ekspertów z państw członkowskich, OLAF oraz dyrekcji generalnych Komisji odpowiedzialnych za działania strukturalne. Jego celem jest wymiana dobrych praktyk i opracowanie praktycznej dokumentacji, którą państwa członkowskie i Komisja mogą wykorzystywać jako narzędzia administracyjne, wytyczne lub pomoc w celu wzmocnienia swoich środków/strategii zwalczania nadużyć finansowych.

Przypadki konfliktu interesów stały się powtarzającym się problemem, szczególnie w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego w ramach działań strukturalnych, ponieważ przypadki te mogą spowodować poważną szkodę dla budżetu publicznego oraz dla reputacji UE i danego państwa.

We współpracy z państwami członkowskimi OLAF zorganizował warsztaty, w których udział wzięło 10 ekspertów z 10 różnych państw członkowskich, mających doświadczenie praktyczne w zarządzaniu takimi sytuacjami. W oparciu o swoją wiedzę opracowali wykaz najważniejszych zagadnień, w przypadku których istnieje potrzeba wymiany dobrych praktyk.

Dyrekcje Generalne: REGIO, EMPL, MARE i HOME również były zaangażowane w ten proces. Prace koordynował dział OLAF ds. zapobiegania nadużyciom (OLAF/D2).

Rezultatem jest niniejszy praktyczny przewodnik dotyczący zarządzania przypadkami konfliktu interesów. Adresowany jest on do zarządzających zajmujących się udzielaniem zamówień publicznych w ramach działań strukturalnych i programów polityki spójności finansowanych przez UE.

Przewodnik przeznaczony jest dla kierowników i pracowników: a) instytucji zarządzających oraz b) podmiotów będących beneficjentami, które funkcjonują jako zamawiający w ramach postępowań o udzielenie zamówienia. Obejmuje wszystkie operacje współfinansowane w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz wszystkie rodzaje zamówień publicznych bez względu na kwotę zamówienia. Poziom wymogów i zakres weryfikacji muszą jednak uwzględniać konieczność znalezienia równowagi pomiędzy:

- niezbędnymi kontrolami/weryfikacjami,
- wartością zamówienia,
- tym, czy zamówienie podlega przepisom dotyczącym zamówień publicznych, czy nie, oraz
- uproszczeniem i zmniejszeniem obciążenia administracyjnego dla beneficjentów.

Niniejszy praktyczny przewodnik jest wynikiem owocnej wymiany doświadczeń pomiędzy ekspertami. Dostępny jest dla wszystkich państw członkowskich i zainteresowanych stron, np. poprzez platformę zwalczania nadużyć finansowych SFC2007, oraz departamentów Komisji za pośrednictwem strony internetowej OLAF.

Przewodnik związany jest z wnioskami ustawodawczymi dotyczącymi polityki spójności na lata 2014–2020, które zawierają wymóg, aby państwa członkowskie wprowadziły

skuteczne i proporcjonalne środki zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniając stwierdzone rodzaje ryzyka.

OLAF pragnie podziękować następującym ekspertom za ich wkład:

Dimitar PETROV MOCHEV	Bułgaria	Komisja ds. zapobiegania przypadkom konfliktu interesów i ich stwierdzania
Daša MUSULIN	Chorwacja	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Funduszy UE / Dyrekcja ds. Zarządzania Programami Operacyjnymi
Jan LATA	Republika Czeska	Biuro Prokuratora Generalnego / Departament Postępowania Karnego
Brian NIELSEN	Dania	Duński urząd ds. przedsiębiorczości
László VELIKOVSKY	Węgry	Krajowa Agencja ds. Rozwoju
Antoine DALLI	Malta	Departament Audytu Wewnętrznego i Dochodzeń, Urząd Rady Ministrów, Kancelaria Premiera
Jacek HORODKO	Polska	Wydział Kontroli i Nieprawidłowości, Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
Małgorzata KACZANOWSKA	Polska	Wydział Systemu i Kwalifikowalności, Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
Anca ZAMFIR	Rumunia	Departament Prawny, Organ ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (DLAF)
Erika GAJDOSIKOVA	Słowacja	Sekcja Kontroli i Walki z Korupcją, Biuro Rządu Republiki Słowackiej
Andrew STEWART	Zjednoczone Królestwo	Programy UE, Dyrekcja ds. Rozwoju Lokalnego, Departament ds. Przedsiębiorczości, Innowacji i Umiejętności (BIS)

Niniejszy dokument został zatwierdzony przez grupę ds. zapobiegania nadużyciom finansowym COCOLAF w dniu 12 listopada 2013 r.

1 – Definicje

Pojęcie konfliktu interesów nie jest zharmonizowane w Unii Europejskiej. W niektórych państwach członkowskich (np. w Rumunii) definicję tego pojęcia podano w prawie karnym, podczas gdy w innych państwach członkowskich (np. we Francji i Zjednoczonym Królestwie) takiej definicji brakuje. Nie oznacza to jednak, że nie mają one możliwości postawienia zarzutów karnych w tym zakresie. Na przykład w Zjednoczonym Królestwie istnieją przepisy dotyczące tej problematyki, ale w formie przestępstwa określanego jako „nadużycie funkcji publicznej”, które może obejmować więcej niż tylko konflikt interesów i może być ścigane, jeśli wynikiem konfliktu było zachowanie korupcyjne.

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) zaproponowała następującą definicję¹:

„»Konflikt interesów« to konflikt pomiędzy obowiązkiem publicznym a interesami prywatnymi urzędnika publicznego, polegający na tym, że interesy urzędnika publicznego jako osoby prywatnej mogłyby niewłaściwie wpłynąć na wykonywanie przez niego swoich obowiązków i zadań publicznych”.

Prawodawstwo Unii Europejskiej zawiera definicję tego pojęcia do celów wykonania ogólnego budżetu UE.

Definicja ta stosuje się do wszystkich rodzajów zamówień publicznych finansowanych przy udziale środków UE na działania strukturalne i politykę spójności, bez względu na kwotę zamówienia.

Artykuł 57 ust. 2 rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do ogólnego budżetu Unii Europejskiej (rozporządzenie nr 966/2012) zawiera definicję konfliktu interesów na potrzeby wydatkowania budżetu UE i zarządzania nim. Artykuł ten stanowi, co następuje:

„1. Wszystkim podmiotom upoważnionym do działań finansowych oraz wszystkim innym osobom uczestniczącym w wykonywaniu budżetu oraz zarządzaniu budżetem, w tym w działaniach przygotowawczych, a także w audycie lub kontroli budżetu zakazuje się podejmowania jakichkolwiek działań, które mogą spowodować powstanie konfliktu ich interesów z interesami Unii.

(...)

2. Do celów ust. 1 konflikt interesów istnieje wówczas, gdy bezstronne i obiektywne pełnienie funkcji podmiotu upoważnionego do działań finansowych lub innej osoby, o których mowa w ust. 1, jest zagrożone z uwagi na względy rodzinne, emocjonalne,

¹ Zob. wytyczne OECD pt. „Managing Conflict of Interest in the Public Service”, s. 24-25, <http://www.oecd.org/corruption/ethics/48994419.pdf>. OECD określiła również trzy rodzaje konfliktu interesów:

Rzeczywisty konflikt interesów to konflikt pomiędzy obowiązkiem publicznym a interesami prywatnymi urzędnika publicznego, polegający na tym, że interesy urzędnika publicznego jako osoby prywatnej mogłyby niewłaściwie wpłynąć na wykonywanie przez niego swoich obowiązków i zadań publicznych.

Pozorny konflikt interesów to konflikt, o którym można powiedzieć, że istnieje, gdy wydaje się, że prywatne interesy urzędnika publicznego mogłyby niewłaściwie wpłynąć na wykonywanie przez niego swoich obowiązków, lecz w rzeczywistości tak się nie dzieje.

Potencjalny konflikt interesów ma miejsce, gdy urzędnik publiczny ma takie interesy prywatne, które sprawiają, że konflikt interesów zaistniałby, gdyby dany urzędnik miał zaangażować się w dane (tj. sprzeczne) obowiązki urzędowe w przyszłości.

sympatie polityczne lub przynależność państwową, interes gospodarczy lub jakiegokolwiek inne interesy wspólne z odbiorcą”.

Konflikt interesów i korupcja to nie to samo. Korupcja zazwyczaj wymaga porozumienia pomiędzy co najmniej dwoma partnerami oraz pewnego rodzaju łapówki/płatności/korzyści. Konflikt interesów powstaje, gdy dana osoba ma możliwość przedłożenia interesu prywatnego nad obowiązki zawodowe.

Jeżeli konflikt interesów w postępowaniu o udzielenie zamówienia nie zostanie odpowiednio rozwiązany, to będzie miał wpływ na prawidłowość postępowania. Prowadzi do naruszenia zasad przejrzystości, równego traktowania lub niedyskryminacji, których należy przestrzegać w zamówieniach publicznych zgodnie z art. 102 rozporządzenia finansowego².

Przykłady

Małżonek pracownika organu zamawiającego, który odpowiada za monitorowanie postępowania o udzielenie zamówienia, pracuje dla jednego z oferentów.

Osoba posiada udziały w przedsiębiorstwie. Przedsiębiorstwo to bierze udział w postępowaniu o udzielenie zamówienia, w którym osoba ta została wyznaczona na członka komisji przetargowej.

Kierownik organu zamawiającego spędza czas wolny na wyjeździe z dyrektorem generalnym przedsiębiorstwa, które złożyło ofertę w ramach postępowania o udzielenie zamówienia rozpoczętego przez organ zamawiający.

Pracownik organu zamawiającego i dyrektor generalny jednego z przedsiębiorstw składających ofertę pełnią obowiązki w tej samej partii politycznej.

Instytucje zarządzające powinny nadzorować przeprowadzanie przez beneficjentów postępowań o udzielenie zamówienia, aby zapewnić ich sprawny i uczciwy przebieg (uwaga: wszystkie odniesienia do instytucji zarządzającej w niniejszym dokumencie należy rozumieć jako odniesienia do instytucji zarządzającej lub wszelkich instytucji pośredniczących, którym instytucja zarządzająca powierzyła swoje zadania). Beneficjenci muszą zapewnić przejrzystość i uczciwe traktowanie wszystkich oferentów. W przypadku podejrzenia nieprawidłowości instytucje zarządzające powinny szybko reagować i przeprowadzać odpowiednie kontrole/weryfikacje. Nie oznacza to samo w sobie, że istnieje konflikt interesów. Oznacza to wyłącznie potrzebę wyjaśnienia sytuacji i podjęcia odpowiednich środków.

2 – Oświadczenia dotyczące przypadków konfliktu interesów

² Zob. zwłaszcza wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach: T-277/97 z dnia 15 czerwca 1999 r. oraz C-315/99 z dnia 10 lipca 2001 r., Ismeri Europa Srl, T-160/03 z dnia 17 marca 2005 r., AFCon Management Consultants, Mc Mullin, O’Grady.

2.1 Podstawowe elementy kompleksowego systemu zarządzania przypadkami konfliktu interesów w zamówieniach publicznych dotyczących funduszy strukturalnych

Sytuacje konfliktu interesów mogą prowadzić do utraty zaufania podmiotów gospodarczych do zamówień publicznych w ramach działań strukturalnych i zniechęcać uczciwe podmioty do składania ofert.

Dlatego zaleca się, aby instytucje zarządzające wprowadziły politykę dotyczącą konfliktu interesów, aby ograniczyć zagrożenia i rozwiązywać możliwe problemy.

Taka polityka powinna obejmować zapobieganie przypadkom konfliktu interesów, ich wykrywanie, zarządzanie nimi oraz sankcje z nimi związane. Powinien ją stosować każdy organ funkcjonujący w ramach systemu zarządzania i kontroli programu operacyjnego. Powinna być ona także zalecana beneficjentom przeprowadzającym postępowania o udzielenie zamówień, niezależnie od ich formy prawnej.

Polityka ta powinna uwzględniać przepisy prawa danego państwa członkowskiego, jak również wytyczne i najlepsze praktyki przywołane w niniejszym dokumencie.

Zaleca się, aby instytucje zarządzające dopilnowały, żeby w programach operacyjnych, za które są odpowiedzialne, ustanowiona była polityka dotycząca konfliktu interesów, w szczególności biorąc pod uwagę obowiązki przewidziane w art. 114 ust. 4 lit. c) [nowego rozporządzenia ogólnego] [tj. po zakończeniu prac legislacyjnych – art. 125 ust. 4 lit. c) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. Dz. U. L 347 z dnia 20 grudnia 2013 r. – przyp. MIIR]³.

W dokumencie dotyczącym polityki w zakresie konfliktu interesów w postępowaniach o udzielenie zamówienia należy uwzględnić szereg kwestii. Dokument ten powinien:

- obejmować całość procedury udzielania zamówień i zarządzania zawartymi w wyniku procedury umowami,
- spełniać wymogi krajowych przepisów dotyczących zamówień publicznych oraz dyrektyw UE w sprawie zamówień publicznych,
- zawierać szczegółowy rozdział na temat oświadczeń o braku konfliktu interesów,
- zawierać odniesienie do przyjmowania prezentów i zaproszeń, które również można uznać za środek wpływu. Zdarzenia takie mogą mieć miejsce w trakcie procedury udzielania zamówienia, przed nią lub jej zakończeniu oraz podczas zarządzania wszelkimi podpisanymi w wyniku procedury umowami lub zamówieniami,

---

³ W odniesieniu do zarządzania finansowego i kontroli programu operacyjnego instytucja zarządzająca: (...) wprowadza skuteczne i proporcjonalne środki zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniając stwierdzone rodzaje ryzyka.

- gwarantować, że dany podmiot prowadzi rejestr zaistniałych przypadków konfliktu interesów, aby wykazać, w jaki sposób postępowano z nimi i za pomocą jakich odpowiednich działań. Polityka prowadzenia rejestrów umożliwi utworzenie punktów odniesienia dla przyszłych przypadków konfliktu interesów,
- zawierać odniesienie do sankcji wynikających z niezgłoszonych przypadków konfliktu interesów. Sankcje muszą być odpowiednie i muszą zniechęcać do naruszania przepisów,
- zawierać załącznik z pewnymi typowymi przykładami przypadków konfliktu interesów,
- uwzględniać sytuacje, w których pracownik zwalnia się z organizacji sektora publicznego, szczególnie ze stanowiska w sektorze rządowym lub samorządowym (tak zwane sytuacje „drzwi obrotowych”): odnosi się to do zobowiązania do nieujawniania poufnych informacji, które dany pracownik pozyskał w ramach swojej pracy. Tacy pracownicy nie mogą odnosić korzyści z żadnych późniejszych przypadków konfliktu interesów, które mogą wystąpić po opuszczeniu danej organizacji.

Dokument dotyczący polityki w zakresie konfliktu interesów musi być jednym z podstawowych dokumentów przekazywanych pracownikom, albo w chwili, gdy dołączają oni do organizacji, albo gdy obejmują stanowisko w tej organizacji wiążące się z zamówieniami na usługi, dostawy lub roboty budowlane lub stanowisko wiążące się z zarządzaniem takimi zamówieniami lub umowami ramowymi.

Przykład ze Zjednoczonego Królestwa

Istnieje ogólny kodeks postępowania dla urzędników służby cywilnej, który w lokalnych organach administracji ma odzwierciedlenie w formie podobnych kodeksów dla urzędników samorządowych.

Zgodnie z tym kodeksem wymaga się pewnej normy zachowania, która obejmuje rodzaj postępowania oczekiwanego od urzędników zajmujących się zamówieniami. Ma on zastosowanie do wszystkich aspektów pracy urzędników służby cywilnej – z której znaczna część zawsze wiąże się z kontaktami ze społeczeństwem, środkami finansowymi lub obszarami, w których niezbędne jest sprawiedliwe traktowanie wszystkich podmiotów.

Wszystkie rządowe departamenty informują wszystkich swoich pracowników o tym kodeksie, chociaż w praktyce nie podpisuje się zobowiązania do przestrzegania postanowień kodeksu. Niemniej jednak jest on uważany za część stosunków umownych między pracodawcą a pracownikiem.

Podstawowe etyczne wymogi uczciwości, rzetelności i bezstronności w każdym przypadku mają zastosowanie do zamówień publicznych, ale od osób bezpośrednio zaangażowanych w działania związane z zamówieniami publicznymi wymagane są określone oświadczenia lub zobowiązania.

2.2. Polityka w zakresie oświadczeń o braku konfliktu interesów

Instytucje zarządzające powinny wymagać od zamawiających wprowadzenia procedury składania oświadczeń o braku konfliktu interesów w ramach postępowania o udzielanie zamówienia. Powinny przekazać zamawiającym wytyczne dotyczące procedury składania oświadczeń.

W wytycznych tych należy jednoznacznie uwzględnić poniższe punkty.

1. Kto jest odpowiedzialny za składanie i podpisywanie oświadczenia?

Każda osoba zaangażowana w przynajmniej jeden etap postępowania o udzielenie zamówienia (przygotowanie, opracowanie, realizację lub zakończenie) powinna podpisać oświadczenie i przekazać je osobie odpowiedzialnej za postępowanie o udzielenie zamówienia.

Obowiązek ten powinien mieć zastosowanie przynajmniej do następujących osób:

- kierownika zamawiającego i każdej osoby, której powierza on swoje obowiązki,
- członków zarządu,
- personelu biorącego udział w przygotowywaniu/opracowywaniu projektu dokumentacji przetargowej,
- członków komisji przetargowej,
- ekspertów wykonujących dowolne zadania związane z przygotowywaniem dokumentacji przetargowej lub oceną ofert.

2. Jakie okoliczności można uznać za rzeczywisty, potencjalny lub pozorny konflikt interesów?

Opis okoliczności powinien opierać się na definicji zawartej w art. 57 rozporządzenia finansowego, trzeba jednak uwzględnić także obowiązujące przepisy krajowe. Jeśli istniały wcześniejsze przypadki lub określone trudności związane z krajowymi aspektami kulturowymi, należy zapewnić dodatkowe wyjaśnienia poparte przykładami.

3. Na którym etapie postępowania o udzielenie zamówienia należy złożyć oświadczenie?

Złożenie oświadczenia o braku konfliktu interesów należy rozważyć na każdym etapie postępowania o udzielenie zamówienia (przygotowanie, ocena, monitorowanie i zakończenie).

Kierownik odpowiedzialny za zamówienie powinien odpowiadać za zobowiązanie każdej osoby zaangażowanej w postępowanie o udzielenie zamówienia o złożenie oświadczenia o braku konfliktu interesów, a także za zebranie tych oświadczeń.

Kierownik powinien dopilnować, żeby każda osoba była poinformowana o potrzebie niezwłocznego zgłoszenia jakiegokolwiek zmiany sytuacji braku konfliktu interesu. Oświadczenie można opracować od zera lub wykorzystać wzór w każdym przypadku, gdy jest to zasadne.

4. Jak sprawdzać oświadczenie o braku konfliktu interesów?

W ramach polityki należy określić zasady dotyczące sprawdzania oświadczeń personelu o braku konfliktu interesów (np. historię zatrudnienia, status rodzinny) oraz oświadczeń ekspertów zewnętrznych o braku konfliktu interesów.

Powinna ona obejmować pewne wytyczne dotyczące osoby odpowiedzialnej za weryfikowanie oświadczeń, metodę, którą należy zastosować, oraz ram czasowych.

Instytucje zamawiające powinny otrzymać wytyczne dotyczące okoliczności, w których konflikt interesów jest niejednoznaczny (np. historia zatrudnienia w przedsiębiorstwach partnerskich oferenta).

5. Jak monitorować oświadczenie o braku konfliktu interesów?

Instytucja powinna opracować procedury gromadzenia i monitorowania oświadczeń o braku konfliktu interesów, takie jak specjalny rejestr lub narzędzie systemu informacji zarządczej, w odniesieniu do każdego postępowania o udzielenie zamówienia. Do monitorowania procedury składania oświadczeń oraz dopilnowania prowadzenia aktualnych rejestrów należy wyznaczyć osobę, która nie jest bezpośrednio zaangażowana w zamówienia.

6. Jakie sankcje stosuje się, jeżeli ktoś nie ujawni sytuacji konfliktu interesów?

Polityka powinna zawierać odwołanie do sankcji – administracyjnych lub karnych – w stosownym ustawodawstwie krajowym, obowiązujących w przypadku nieujawnienia konfliktu interesów lub złożenia fałszywego oświadczenia. Należy dokonać wyraźnego rozróżnienia pomiędzy przypadkami obejmującymi personel i przypadkami, które obejmują zewnętrznych ekspertów lub partnerów.

Zachowanie personelu powinien regulować kodeks etyki. Kodeks powinien zawierać definicję konfliktu interesów oraz odpowiednie sankcje. Należy przewidzieć środki dyscyplinarne. Mogą mieć one zakres od pisemnej uwagi po ostrzeżenia lub grzywny, a nawet degradację lub zwolnienie. W każdym przypadku muszą być zgodne z prawodawstwem krajowym.

Wewnętrzne wytyczne powinny obejmować przypadki uchybień ze strony ekspertów zewnętrznych oraz działania, które należy podjąć, i sankcje, które należy zastosować. Umowy podpisywane z tymi ekspertami powinny zawierać klauzule przewidujące kary za uchybienia. W zakres sankcji może wchodzić wcześniejsze rozwiązanie umowy i wykluczenie z udziału w postępowaniach o udzielenie zamówienia na kilka lat (np. od pięciu do dziesięciu).

7. Jakie działania trzeba podjąć w przypadku zidentyfikowania zagrożenia konfliktem interesów lub gdy konflikt interesów został zgłoszony/wykryty przed postępowaniem lub w jego trakcie?

W oparciu o stosowne prawodawstwo krajowe należy podjąć odpowiednie środki w celu zabezpieczenia postępowania o udzielenie zamówienia. W zależności od obecności oświadczenia o braku konfliktu interesów, charakteru konfliktu interesów oraz etapu postępowania należy rozważyć następujące kroki:

- w stosownych przypadkach omówienie okoliczności faktycznych z zainteresowaną osobą, aby wyjaśnić sytuację,
- wyłączenie zainteresowanej osoby z postępowania o udzielenie zamówienia, bez względu na to, czy jest pracownikiem, czy ekspertem zewnętrznym,
- zmianę podziału obowiązków i zakresu odpowiedzialności wśród personelu,
- unieważnienie/anulowanie postępowania o udzielenie zamówienia.

Wyłączenie pracownika/eksperta z postępowania należy rozważać nie tylko w przypadku, gdy istnieje rzeczywisty konflikt interesów, ale też w każdym przypadku, w którym istnieją podstawy do wątpliwości co do ich bezstronności.

W niezmiernie wyjątkowych przypadkach wyłączenie pracownika lub eksperta może być niemożliwe z powodu braku zasobów lub ekspertów specjalizujących się w określonych obszarach. W takim przypadku instytucja zamawiająca powinna dopilnować, żeby jej decyzja była w pełni przejrzysta, określić precyzyjne granice wkładu pracownika/eksperta w postępowanie oraz zagwarantować, że ostateczna decyzja jest oparta na przejrzystych i uczciwych przesłankach.

Polityka powinna również obejmować wymóg, by pracownicy zgłaszali właściwym organom występowanie konfliktu interesów.

Wszystkie działania podejmowane w odpowiedzi na sytuacje konfliktu interesów w ramach danego postępowania o udzielenie zamówienia należy udokumentować.

Przykład ze Słowacji

Oświadczenie składane przez członków komisji przetargowej w ramach postępowania o udzielenie zamówienia – regulowane ustawą o zamówieniach publicznych (art. 40).

Członkiem komisji nie może być osoba, która jest lub która w roku poprzedzającym jej wyznaczenie na członka komisji była:

- a) oferentem jako osoba fizyczna;
- b) organem statutowym oferenta, który jest podmiotem prawnym, lub członkiem organu statutowego lub członkiem organu nadzorczego lub innego organu tego oferenta;
- c) partnerem lub członkiem podmiotu prawnego, który jest oferentem lub cichym partnerem oferenta;
- d) pracownikiem oferenta lub pracownikiem grupy reprezentującej interesy przedsiębiorców, której członkiem jest oferent;
- e) pracownikiem urzędu zamówień publicznych, z wyjątkiem zamówień udzielonych wyłącznie w odniesieniu do potrzeb tego urzędu.

Członek komisji nie może być:

- a) osoba powiązaną z osobami, o których mowa w lit. a)-d); oraz
- b) osobą, w stosunku do której istniały wątpliwości co do jej bezstronności względem oferenta lub kandydata, szczególnie jeżeli osoba ta była zaangażowana w przygotowanie dokumentacji temu kandydatowi lub oferentowi w danym postępowaniu o udzielenie zamówienia, lub która może osiągnąć korzyść lub ponieść szkodę w wyniku udzielenia zamówienia.

Po zapoznaniu się z listą oferentów członek komisji musi przedłożyć instytucji zamawiającej lub podmiotowi zamawiającemu oświadczenie w swoim imieniu, w którym potwierdza, że zgodnie z niniejszą ustawą nie występują żadne okoliczności uniemożliwiające mu pełnienie funkcji członka komisji, albo poinformować instytucję zamawiającą lub podmiot zamawiający, że zgodnie z niniejszą ustawą występują okoliczności, które uniemożliwiają mu pełnienie funkcji członka komisji.

Członek komisji musi bez zbędnej zwłoki powiadomić instytucję zamawiającą lub podmiot zamawiający o wystąpieniu okoliczności uniemożliwiających mu pełnienie funkcji członka komisji, jeżeli takie okoliczności zaistnieją w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia.

2.3 Oświadczenia o braku konfliktu interesów

Zdecydowanie zaleca się zobowiązanie do podpisania oświadczenia o **braku** konfliktu interesów, kiedy tylko dana osoba przystąpi do czynności związanych z postępowaniem. Jest to obowiązek, który musi być spełniony niezwłocznie, aby zabezpieczyć postępowanie i daną osobę. Ludzie są – teoretycznie – bardziej skłonni do deklarowania konfliktu interesów, jeśli są świadomi obowiązków związanych z podpisaniem oświadczenia o braku konfliktu interesów.

Oświadczenie o **wystąpieniu** konfliktu interesów (a nie jego braku) zależałoby od dobrej woli pracownika, przez co nie dawałoby wystarczającego zapewnienia. W przypadku oszukańczego zachowania, na późniejszym etapie trudniej byłoby wykazać zamiar celowego nie złożenia oświadczenia.

Z tego względu poniższe punkty dotyczą jedynie oświadczenia o braku konfliktu interesów.

Oświadczenie o braku konfliktu interesów powinno zawierać definicję konfliktu interesów określoną w rozporządzeniu finansowym oraz wszystkie wymogi kodeksu postępowania lub etyki mające zastosowanie do danego procesu i związane z konfliktem interesów.

Oświadczenie powinno zawierać:

- a) wyraźne odniesienie do przedmiotowego postępowania o udzielenie zamówienia;
- b) imię i nazwisko podpisującego, jego datę urodzenia, stanowisko w organizacji i funkcję w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego;
- c) datę podpisania oświadczenia.

Oświadczenie powinno umożliwić podpisującemu oficjalne zadeklarowanie:

- czy według wiedzy uczestnika postępowania znajduje się on w pozornym/potencjalnym/rzeczywistym konflikcie interesów związanym z przedmiotowym postępowaniem o udzielenie zamówienia;
- czy istnieją okoliczności, które mogłyby stawiać go w pozornym/potencjalnym/rzeczywistym konflikcie interesów w najbliższej przyszłości; oraz

- że zobowiązuje się on do zgłoszenia niezwłocznie każdego potencjalnego konfliktu interesów w przypadku wystąpienia jakichkolwiek okoliczności, które mogą prowadzić do takiego wniosku.

Oświadczenie powinno zawierać odniesienie do sankcji dyscyplinarnych/administracyjnych/karnych za złożenie fałszywego oświadczenia.

Może także zawierać zobowiązanie do zachowania poufności, jeśli w toku postępowania o udzielenie zamówienia dana osoba może mieć do czynienia z danymi objętymi tajemnicą handlową oferenta.

Do oświadczenia powinna być załączona nota wyjaśniająca dla podpisujących zawierająca jasne i konkretne wytyczne dotyczące:

- polityki organizacji, w tym celu oświadczenia,
- wymogów prawnych wynikających z przepisów, w tym wyjaśnienia niektórych kwestii związanych z definicją: względów rodzinnych, emocjonalnych itp. (na przykład relacje stanowiące więzi rodzinne mogą się różnić w poszczególnych państwach członkowskich i trzeba to określić w kontekście kulturowym (np. pokrewieństwo lub powinowactwo drugiego lub trzeciego stopnia),
- kodeksu postępowania regulującego zarządzanie przypadkami konfliktu interesów w organizacji,
- konsekwencji nieujawnienia konfliktu interesów,
- postępowania w przypadku zmiany sytuacji, a zwłaszcza tego, kiedy, jak i komu należy zgłosić jakikolwiek zaistniały konflikt interesów.

Nota wyjaśniająca powinna zawierać przykłady sytuacji konfliktu interesów.

Wzór oświadczenia znajduje się w załączniku 1. Jest on oparty na wzorze stosowanym przez Komisję Europejską, lecz może być konieczne zmodyfikowanie go, aby spełnić wymogi krajowe⁴.

2.4. Wyjaśnianie pracownikom roli oświadczenia o braku konfliktu interesów

Należy wyjaśnić pracownikom, że oświadczenie o braku konfliktu interesów jest narzędziem służącym zapobieganiu przypadkom konfliktu interesów, które ma na celu:

- podniesienie poziomu świadomości ryzyka konfliktu interesów wśród pracowników,
- wskazanie obszarów ryzyka, które należy uwzględnić w zakresie nadzoru,
- chronienie pracowników przed oskarżeniem o nieujawnienie konfliktu interesów na późniejszym etapie,
- chronienie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego i współfinansowanego projektu przed nieprawidłowościami, a zatem ochronę interesów finansowych UE i państw członkowskich.

---

⁴ Informacje przedstawione w niniejszym praktycznym przewodniku pozostają bez uszczerbku dla prawa krajowego i powinny być traktowane jako wytyczne i najlepsze praktyki.

Powiadomienie wszystkich pracowników instytucji zarządzających i beneficjentów prowadzących postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o ewentualnych i potencjalnych sytuacjach konfliktu interesów, ich konsekwencjach, zalecanym sposobie postępowania w takich przypadkach i potencjalnych sankcjach jest sprawą najwyższej wagi.

Występowanie konfliktu interesów samo w sobie nie musi być niezgodne z prawem. Sprzeczne z prawem jest jednak branie udziału w postępowaniu, gdy ma się świadomość konfliktu interesów. Konieczne jest zatem ujawnienie każdego potencjalnego konfliktu interesów przed wzięciem udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia i podjęcie odpowiednich środków zapobiegawczych.

Ogólne materiały szkoleniowe dla pracowników lub specjalne internetowe moduły szkoleniowe powinny zawierać osobny rozdział na temat tej kwestii. Powinien on obejmować przypadki konfliktu interesów w ujęciu ogólnym, gdyż mogą one występować w innych dziedzinach, takich jak procedury rekrutacji. Powinien być okazją do wyjaśnienia pracownikom roli oświadczenia o braku konfliktu interesów.

Ciągłe szkolenie zapewniłoby utrzymanie i podniesienie poziomu świadomości, a tym samym pracownicy cały czas byłiby informowani o ewentualnych nowych sytuacjach konfliktu interesów. Pomimo to kierownictwo powinno wprowadzić szczegółowe, skuteczne mechanizmy monitorowania i wykrywania wszelkich naruszeń zasad dotyczących konfliktu interesów oraz stosować odpowiednie sankcje. Kierownictwo musi określić jasny łańcuch odpowiedzialności wraz ze skutecznymi mechanizmami kontroli.

2.5. Uzupełnianie i aktualizowanie oświadczenia o braku konfliktu interesów

Przypadki konfliktu interesów z czasem ulegają zmianie. Może zdarzyć się tak, że na początku procedury udzielania zamówień jeden z pracowników zajmujących się tą procedurą nie miał żadnego konfliktu interesów, ani rzeczywistego, ani potencjalnego, ani pozornego. Podczas procedury jednak okoliczności uległy zmianie i dany pracownik lub członek jego rodziny mógł na przykład zostać zatrudniony przez jednego z potencjalnych oferentów. Ponieważ sytuacja się zmienia, ważne jest uzupełnianie i aktualizowanie odpowiednich oświadczeń o braku konfliktu interesów.

Jeśli w trakcie postępowania pracownik uzyska nowe informacje (np. na temat podmiotów gospodarczych zaproponowanych w ofercie jako podwykonawcy) lub nastąpi zmiana okoliczności (np. wejście w relację prawną lub faktyczną, która nie istniała na początku postępowania), pracownik powinien niezwłocznie zgłosić przełożonemu pozorny/potencjalny/rzeczywisty konflikt interesów. Można skorzystać z podanego wzoru. Dany pracownik powinien być wyłączony z dalszego postępowania i — jeśli to konieczne i możliwe — trzeba powtórzyć wszelkie istotne etapy postępowania, w których brał on udział.

Zaleca się, aby organizacja prowadziła rejestr oświadczeń dotyczących konfliktu interesów na potrzeby danego postępowania o udzielenie zamówienia.

3 - Sprawdzanie oświadczenia o braku konfliktu interesów z innymi źródłami informacji

Oświadczenie o braku konfliktu interesów winno zostać zweryfikowane. Złożenie tego oświadczenia może dać zamawiającym fałszywe poczucie zapewnienia, a osobie, która je złożyła – fałszywe uczucie „załatwienia sprawy”. Ważne jest, aby ludzie wiedzieli, że ich deklaracje mogą zostać sprawdzone, ponieważ powinno to mieć skutek zniechęcający.

Przeprowadzane weryfikacje będą zależały od zdolności i zasobów instytucji zarządzającej lub instytucji zamawiającej. Powinny być proporcjonalne i zapewniać osiągnięcie równowagi pomiędzy potrzebą sprawdzenia oświadczeń a koniecznością zachowania prostoty procedur i zmniejszenia obciążenia administracyjnego dla beneficjentów, biorąc również pod uwagę to, czy zamówienie podlega zasadom udzielania zamówień publicznych, czy nie.

3.1 Kiedy?

Konflikt interesów może mieć wpływ **na każdy etap procesu decyzyjnego w** postępowaniu o udzielenie zamówienia.

Instytucja zamawiająca powinna rozważyć przeprowadzenie dwóch rodzajów **kontroli**:

- na potrzeby zapobiegania: aby wykryć pozorne/potencjalne/rzeczywiste przypadki konfliktu interesów,
- na potrzeby sankcji/środków zaradczych: aby wykryć przypadki konfliktu interesów, ukarać odpowiedzialną osobę i naprawić szkody spowodowane przez konflikt interesów.

Z tych względów instytucje zamawiające muszą ustanowić wewnętrzne mechanizmy, które umożliwiają dokonywanie **stałych i okresowych** ocen sytuacji, w których pracownicy są zaangażowani w proces decyzyjny. Powinny mieć **zintegrowane procedury**, takie jak:

- okresowe wypełnianie kwestionariuszy w celu ocenienia, czy pracownicy zwracają uwagę na sytuacje pozornego/potencjalnego/rzeczywistego konfliktu interesów i czy mogą je zidentyfikować. Służy to podniesieniu poziomu świadomości i zagwarantowaniu, że system jest „czysty”,
- listy kontrolne dla pracowników zaangażowanych w proces decyzyjny, które należy wypełnić przed podjęciem decyzji. Listy te pozwalają im lepiej ocenić każdą sytuację pozornego/potencjalnego/rzeczywistego konfliktu interesów.

Aby sprawdzić, czy faktycznie miał miejsce jakikolwiek konflikt interesów, procedury te powinny być uzupełnione **procedurami kontroli ex post**.

Przedmiotem procedur *ex post* powinna być weryfikacja oświadczenia o braku konfliktu interesów, które należy zbadać w świetle innych źródeł informacji:

- informacji zewnętrznych (tj. informacji o potencjalnym konflikcie interesów przekazanych przez osoby z zewnątrz, które nie mają związku z sytuacją, która spowodowała konflikt interesów),

- o kontroli przeprowadzanych w danych sytuacjach wykazujących duże ryzyko konfliktu interesów, opartych na wewnętrznej analizie ryzyka lub sygnałach ostrzegawczych (zob. sekcja 4),
- o kontroli wyrywkowych.

3.2 Jak?

Przy określaniu osób, w przypadku których może występować konflikt interesów, należy wziąć pod uwagę następujące kategorie:

- członków personelu instytucji zamawiającej, jednostki realizującej obsługę zamówień lub członków personelu innych jednostek, którzy uczestniczą w prowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia,
- osobę kierującą instytucją zamawiającą i członków organów decyzyjnych tej instytucji, którzy – choć niekoniecznie uczestniczą w prowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia – mogą jednak wpłynąć na jego wynik.

Rodzaje kontroli **ex post** w zakresie konfliktu interesów mogą polegać na:

- **kontrolach przeprowadzanych przez instytucję zarządzającą/agencję płatniczą:**
  - o standardowe/regularne kontrole przeprowadzane w trakcie weryfikacji wniosku beneficjenta o płatność (co obejmuje również dokumenty dotyczące postępowania o udzielenie zamówienia) za pomocą list sprawdzających (w których powinny być oddzielnie wymienione wszystkie sytuacje konfliktu interesów określone w prawie unijnym i krajowym),
  - o kontrole doraźne wszczęte w następstwie zewnętrznych informacji na temat potencjalnego konfliktu interesów lub sygnałów ostrzegawczych,
  - o kontrole doraźne wszczęte w następstwie konkretnych informacji lub wykrycia okoliczności w toku innych kontroli pośrednio związanych z tematem,
  - o kontrole planowe, ujęte w rocznym planie kontroli opartym na analizie ryzyka,
  - o kontrole wyrykowe.

Ocena punktowa ryzyka przy użyciu ARACHNE

Instytucje zarządzające mogą rozważyć wykorzystanie ARACHNE, specjalnego narzędzia eksploracji danych oferowanego przez Komisję w celu określania projektów, które mogą być narażone na ryzyko konfliktu interesów. ARACHNE jest narzędziem punktowej oceny ryzyka, które może usprawnić wybór projektów i kontrole zarządcze, jak również w dalszym stopniu pomóc w identyfikacji i wykrywaniu nadużyć oraz w zapobieganiu im.

- **kontrolach przeprowadzanych przez pracowników służb kontroli wewnętrznej beneficjenta:**
  - o kontrole szczególne wszczęte w następstwie zewnętrznych informacji,

- kontrole szczególne wszczęte w następstwie oficjalnego sprawozdania będącego wynikiem innych przeprowadzonych kontroli pośrednio związanych z tematem,
- kontrole planowe ujęte w rocznym programie kontroli opartym na analizie ryzyka oraz kontrole doraźne.

Oprócz kontroli na podstawie list sprawdzających inne weryfikacje powinny opierać się na złożonym przez pracownika **oświadczeniu o braku konfliktu interesów, z uwzględnieniem danych i informacji pochodzących:**

- od *samej organizacji*: korelowanie danych osobowych,
- od *innych organizacji*: korelowanie informacji uzyskanych z krajowej bazy danych dotyczących tożsamości osób, baz danych dotyczących podmiotów gospodarczych (takich jak rejestry przedsiębiorstw), bazy danych administracji podatkowej itp.

Bez uszczerbku dla przepisów krajowych można zawrzeć z innymi instytucjami międzyinstytucjonalne umowy o współpracy, aby uzyskać dostęp do dodatkowych informacji,

- z *otwartych źródeł danych* (w tym podstawowego sprawdzenia przy użyciu internetu), które mogą oferować informacje na temat powiązań danego pracownika i osobistych okoliczności, które mogłyby stanowić podstawę konfliktu interesów lub wskazywać na taki konflikt.

Przykłady źródeł informacji

- rejestr przedsiębiorców,
- internetowa baza danych dostarczająca informacji na temat relacji między poszczególnymi przedsiębiorstwami oraz na temat ich statutowych przedstawicieli i dyrektorów zarządzających,
- wewnętrzna baza danych prowadzona w celu gromadzenia informacji na temat odbiorców bezzwrotnych wkładów finansowych i wykonawców (ITMS lub specjalna baza danych utworzona w konkretnych celach),
- informacje publikowane przez media.

Każdy kierownik stający w obliczu sytuacji potencjalnego konfliktu interesów dotyczącej pracownika powinien w stosownych przypadkach preferować podejście „miękkie” i otwarcie omówić problem z daną osobą. Celem tej rozmowy jest uzyskanie wiedzy, czy istnieje ryzyko konfliktu interesów, który mógłby zagrażać postępowaniu lub sytuacji danego pracownika. Jeżeli tak, kierownik musi ustalić najodpowiedniejsze środki w celu zabezpieczenia zarówno interesów organizacji, jak i interesów danego pracownika.

Jeśli kierownik zebrał wystarczające dowody na umyślne uchybienie ze strony pracownika, może zgłosić sprawę bezpośrednio odpowiednim organom i podjąć stosowne działania w celu zabezpieczenia postępowania o udzielenie zamówienia (dalsze kroki – zob. sekcja 3.4).

3.3 Korzystanie z informacji od osób zgłaszających przypadki naruszenia (tzw. whistleblowing) i mediów

Osoby zgłaszające przypadki naruszenia i media są uwrażliwione na istnienie osobistych powiązań między różnymi podmiotami zaangażowanymi w postępowanie o udzielenie zamówienia. Mogą dostarczyć spójnych informacji na temat sytuacji, które mogą mieć wpływ na proces decyzyjny instytucji zamawiających.

Informacje uzyskane od osób zgłaszających przypadki naruszenia i mediów nie są dowodem same w sobie. Jeśli instytucje (zwłaszcza instytucje zarządzające lub organy zarządzające/komórki kontroli w instytucjach zamawiających) otrzymują tego rodzaju informacje, powinny natychmiast skorzystać z dostępnych środków, aby sprawdzić, czy informacje te można potwierdzić i czy mogłyby one mieć wpływ na postępowanie. Powinny wykorzystać wszystkie źródła danych, jakimi dysponują, aby sprawdzić, czy informacje te są poprawne.

W zależności od powagi sytuacji należy rozważyć niezwłoczne powiadomienie organów ścigania lub innych właściwych organów.

Z punktu widzenia dochodzenia informacje uzyskane od informatorów i osób zgłaszających przypadki naruszenia należy uznać za **źródła zgłoszeń** na potrzeby wszczęcia kontroli wewnętrznych/zewnętrznych.

W celu ułatwienia osobom zgłaszającym przypadki naruszenia i mediom informowania instytucji o potencjalnym konflikcie interesów, instytucje zarządzające lub inne właściwe organy mogą wprowadzić lub wykorzystywać bezpłatne telefoniczne lub internetowe systemy powiadamiania o nadużyciach lub inne kanały.

3.4 Co zrobić w przypadku poważnego podejrzenia konfliktu interesów

Instytucja może mieć uprawnienia do przeprowadzania kontroli administracyjnych lub dochodzeń. Jeśli nie ma takich uprawnień, musi bezzwłocznie przesłać informacje właściwym organom.

Jeżeli kontrole nie potwierdzą tych informacji, instytucja może zamknąć sprawę, lecz może też wykorzystać te informacje, aby skorelować je z innymi danymi i przeprowadzić analizę ryzyka w celu zidentyfikowania obszarów wrażliwych.

Jeżeli wyniki kontroli/weryfikacji potwierdzają początkowe informacje i konflikt interesów ma charakter podlegający sankcjom administracyjnym, zgodnie z prawem krajowym instytucja może:

- zastosować działania/sankcje dyscyplinarne lub administracyjne w stosunku do danego pracownika,
- anulować umowę/dokument, których dotyczy konflikt interesów, i powtórzyć część danego postępowania o udzielenie zamówienia,
- skorelować swoje ustalenia z innymi danymi i wykorzystać je do przeprowadzenia analizy ryzyka,
- podać zaistniałą sytuację do wiadomości publicznej, aby zagwarantować, że decyzje są przejrzyste oraz aby zapobiec ewentualnym podobnym zdarzeniom i zniechęcać do nich.

Jeżeli konflikt interesów ma charakter podlegający sankcjom karnym, zgodnie z prawem krajowym instytucja powinna oprócz zastosowania środków wymienionych powyżej:

- poinformować prokuraturę w celu wszczęcia postępowania karnego,
- monitorować administracyjne aspekty sprawy,
- skorelować swoje ustalenia z innymi danymi i wykorzystać je do przeprowadzenia wewnętrznej analizy ryzyka.

4 – Sygnały ostrzegawcze

4.1. Czym są sygnały ostrzegawcze i jak są wykorzystywane?

Sygnał ostrzegawczy (tzw. „red flag” - „czerwona flaga”) jest oznaką możliwego nadużycia finansowego lub korupcji. Jest to element lub zbiór elementów, które mają nietypowy charakter lub odbiegają od zwykłego działania. Jest to sygnał wskazujący na zaistnienie czegoś nietypowego, co wymaga dalszego zbadania.

W dziedzinie zamówień publicznych może pojawić się wiele różnych sygnałów ostrzegawczych. Mogą one wskazywać na nieprawidłowości pod względem:

- dokumentów przetargowych, np. ofert od rzekomo różnych oferentów, które przesłano faksem z tego samego numeru telefonu,
- dokumentów finansowych, np. wartość opłaconych faktur przekracza wartość umowy,
- zachowania personelu zajmującego się realizacją projektu, np. wywieranie nacisku na komisję przetargową w celu wybrania danego wykonawcy.

Obecność sygnałów ostrzegawczych powinna zwiększyć czujność pracowników i kierownictwa – powinni oni podjąć niezbędne kroki, aby potwierdzić lub wykluczyć, że istnieje ryzyko konfliktu interesów. Reagowanie na sygnały ostrzegawcze jest niezwykle ważne. Eliminowanie wszelkich wątpliwości, które zaistniały wskutek sygnałów ostrzegawczych, należy do obowiązków przede wszystkim instytucji zamawiających, a także instytucji zarządzających.

Istnienie sygnałów ostrzegawczych nie oznacza, że doszło lub może dojść do nadużycia finansowego – oznacza, że sytuację należy zbadać i monitorować z należytą starannością.

4.2. Sygnały ostrzegawcze w postępowaniu o udzielenie zamówienia

W niniejszej sekcji omówiono typowe przypadki podejrzenia nadużycia w odniesieniu do konfliktu interesów na różnych etapach postępowania. Podano również praktyczne przykłady.

Niektóre z tych sygnałów ostrzegawczych mogą wydawać się często spotykane – mogą one dotyczyć wielu sytuacji, nie tylko konfliktu interesów. Trzeba pamiętać, że sygnały ostrzegawcze są wskaźnikami mogącymi stanowić przyczynę wszczęcia kontroli pierwszego stopnia, aby rozwiać wątpliwości lub potwierdzić prawdopodobieństwo wystąpienia nadużycia lub nieprawidłowości. Następujące sygnały ostrzegawcze powinny prowadzić do wszczęcia kontroli/weryfikacji mających wykluczyć możliwość wystąpienia konfliktu interesów lub ją potwierdzić.

4.2.1. Przygotowanie i rozpoczęcie postępowania

Kwestia konfliktu interesów musi zostać podniesiona już na etapie przygotowania postępowania. Przy sporządzaniu dokumentacji przetargowej instytucja zamawiająca może potrzebować pewnych badań zewnętrznych lub zasięgać opinii źródeł zewnętrznych. W pewnym stopniu instytucja zamawiająca może oprzeć dokumenty dotyczące postępowania o udzielenie zamówienia na materiałach sporządzonych przez ekspertów zewnętrznych. Instytucja zamawiająca musi również ustalić rodzaj postępowania, opracować projekt ogłoszenia o zamówieniu, dokumenty przetargowe, specyfikacje i projekt umowy.

Instytucja zamawiająca powinna podjąć niezbędne środki w celu zapobiegania przypadkom konfliktu interesów już od pierwszego etapu przygotowywania dokumentów.

Ryzyko związane z konfliktem interesów

Ktoś, kto bierze udział w opracowywaniu dokumentów, może bezpośrednio lub pośrednio próbować wpłynąć na postępowanie o udzielenie zamówienia, aby umożliwić wzięcie w nim udziału na przykład krewnemu, znajomemu bądź partnerowi handlowemu lub finansowemu.

Sygnały ostrzegawcze

- Osoba odpowiedzialna za sporządzenie projektu dokumentacji przetargowej/kierownik nalega na wynajęcie zewnętrznego podmiotu, aby pomogło przygotować dokumenty, chociaż nie jest to konieczne.
- U podmiotów zewnętrznych zamówiono co najmniej dwa opracowania przygotowawcze dotyczące tej samej kwestii, a na pracowników wywierana jest presja, żeby przy sporządzaniu projektu dokumentacji przetargowej wykorzystali tylko jedno z tych opracowań.
- Osoba odpowiedzialna za sporządzenie projektu dokumentów organizuje procedurę w taki sposób, że nie ma czasu na staranny przegląd dokumentów przed rozpoczęciem postępowania o udzielenie zamówienia.

- W krótkim czasie bez żadnej widocznej przyczyny udzielono co najmniej dwóch zamówień na identyczne produkty, w wyniku czego zastosowano mniej konkurencyjną metodę przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia.
- Wybrano procedurę negocjacyjną, mimo że możliwa była procedura otwarta.
- Istnieją nieuzasadnione kryteria kwalifikacji lub udzielenia zamówienia, które sprzyjają konkretnemu podmiotowi lub określonej ofercie.
- Zasady dostarczania towarów lub świadczenia usług są zbyt restrykcyjne, wskutek czego ofertę może przedstawić tylko jedno podmiot.
- Pracownik instytucji zamawiającej ma krewnych pracujących na rzecz podmiotu, który może przedstawić ofertę.
- Pracownik instytucji zamawiającej pracował na rzecz podmiotu, który może przedstawić ofertę, tuż przed zatrudnieniem się w instytucji zamawiającej.

Przykład: Jeden z oferentów bierze udział w procedurze przygotowawczej i uzyskuje pewne dodatkowe informacje przed rozpoczęciem postępowania. Wskutek tego pozostali oferenci nie mają równych szans na wygranie przetargu i jest to konflikt interesów.

Ryzyko związane z konfliktem interesów

Może dojść do ujawnienia informacji na temat postępowania o udzielenie zamówienia.

Sygnaly ostrzegawcze

- Nietypowe zachowanie pracownika, który nalega na uzyskanie informacji na temat postępowania o udzielenie zamówienia, chociaż nie jest za nie odpowiedzialny.
- Pracownik instytucji zamawiającej ma krewnych pracujących na rzecz podmiotu, który może przedstawić ofertę.
- Pracownik instytucji zamawiającej pracował na rzecz podmiotu, który może przedstawić ofertę, tuż przed zatrudnieniem się w instytucji zamawiającej.

Przykład: Pracownik bierze udział w opracowywaniu lub korygowaniu dokumentacji dotyczącej zamówień publicznych, następnie zwalnia się i zatrudnia się w przedsiębiorstwie, które wkrótce potem składa ofertę.

SUGESTIE:

- Należy przejrzeć dokumentację przetargową pod kątem sygnałów ostrzegawczych.
- Należy dopilnować, żeby w stosownych przypadkach uwzględnione zostały uprawnienia do przeprowadzenia kontroli i zastosowania środków naprawczych zgodnie z umową.

4.2.2. Procedura zaproszenia, ocena ofert i ostateczna decyzja

Po upływie terminu składania ofert instytucja zamawiająca sprawdza przedłożone oferty pod kątem zgodności z wymaganiami i dokonuje ich oceny. W stosownych przypadkach instytucja zamawiająca zwraca się do oferentów o usunięcie braków lub dostarczenie określonych informacji lub dodatkowych wyjaśnień. W oparciu o kryteria podane w ogłoszeniu instytucja zamawiająca decyduje, które oferty ostateczne są ważne. Komisja przetargowa sporządza pisemną ocenę i zaleca wybór najkorzystniejszej oferty. Decyzja o udzieleniu zamówienia zostaje podjęta przez osobę uprawnioną do podejmowania decyzji, wyznaczoną w ramach instytucji zamawiającej.

Ryzyko związane z konfliktem interesów

Może dojść do manipulacji otrzymanymi ofertami, tak aby ukryć niedotrzymanie terminu przez oferenta lub niedostarczenie przez niego całej wymaganej dokumentacji.

Członek komisji przetargowej może próbować wprowadzić w błąd innych członków lub wywierać na nich presję, aby mieć wpływ na ostateczną decyzję, na przykład poprzez podanie błędnej interpretacji przepisów.

Sygnaly ostrzegawcze

- Oficjalne dokumenty lub pokwitowania otrzymania dokumentów zostały w oczywisty sposób zmienione (np. zawierają skreślenia).
- Członkowie komisji przetargowej nie mają niezbędnej wiedzy technicznej, aby ocenić złożone oferty, i są zdominowani przez jedną osobę.
- W systemie kryteriów znajduje się zbyt wiele elementów subiektywnych.
- Brakuje pewnych obowiązkowych informacji od zwycięskiego oferenta.
- Niektóre informacje podane przez zwycięskiego oferenta dotyczą pracowników instytucji zamawiającej (np. adres pracownika).
- Adres zwycięskiego oferenta jest niekompletny, np. podana jest tylko skrytka pocztowa, a nie ma numeru telefonu ani ulicy i numeru domu (może to być przedsiębiorstwo fasadowe).
- Specyfikacje są bardzo podobne do produktów lub usług zwycięskiego oferenta, zwłaszcza jeśli specyfikacje obejmują zbiór bardzo szczegółowych wymogów, które bardzo niewielu oferentów mogłoby spełnić.
- Niewiele podmiotów, które zakupiły dokumentację przetargową, składa oferty, szczególnie jeśli ponad połowa z nich rezygnuje.
- Zamówienie wygrywają nieznane podmioty bez doświadczenia.

SUGESTIE:

- Należy dopilnować, żeby członkowie komisji przetargowej byli wybierani zgodnie z przyjętym podręcznikiem realizacji projektu.
- Należy dopilnować, żeby pracownik odpowiedzialny za zamówienia w ramach projektu był dostępny, aby odpowiedzieć na wszelkie pytania proceduralne komisji przetargowej.
- Należy potwierdzić, czy komisja przetargowa ma niezbędną wiedzę techniczną, aby ocenić oferty.

- Należy sprawdzić, czy członkowie komisji podpisali oświadczenie, w którym stwierdzają, że nie mają konfliktu interesów w wykonywaniu swoich obowiązków, takich jak jakakolwiek obecna lub dawna relacja z którymkolwiek z oferentów.

4.2.3. Realizacja, zmiana i modyfikacja zawartych umów

Wszelkie umowy zawarte w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia muszą być realizowane w pełni zgodnie z wymogami określonymi w ogłoszeniu i w specyfikacjach technicznych oraz w terminach przewidzianych w ogłoszeniu. Strony mogą być upoważnione do wprowadzenia nieznaczących zmian w części zamówienia, jeśli są w stanie udowodnić, że zmiana nie była pierwotnie możliwa do przewidzenia, oraz uwzględniając rachunek ekonomiczny.

Ryzyko związane z konfliktem interesów

Umowa nie jest sporządzona zgodnie z przepisami lub specyfikacjami technicznymi i dokumentacją przetargową.

Zamówienie jest źle wykonane.

Zamówienie jest źle monitorowane.

Akceptowane są fałszywe oświadczenia.

Sygnaly ostrzegawcze

- Zmieniono standardowe klauzule umowne (dotyczące audytu, środków naprawczych, odszkodowań/kar umownych itp.).
- Metodyka i plan wykonywania robót nie są załączone do umowy.
- Nazwa i status prawny przedsiębiorstwa uległy zmianie, a odpowiedzialny pracownik nie kwestionuje tego.
- Ten sam pracownik ds. projektu dokonuje licznych lub budzących wątpliwości poleceń zmiany umowy w odniesieniu do określonego wykonawcy lub zatwierdza takie polecenia.
- W projektach międzynarodowych występuje długie, niewyjaśnione opóźnienie między ogłoszeniem zwycięskiego oferenta a podpisaniem umowy (może to oznaczać, że wykonawca odmawia zapłaty lub negocjuje w sprawie łapówki).
- W specyfikacjach technicznych lub w zakresie wymagań względem wykonawcy wprowadzono istotne zmiany.
- Ilość przedmiotów, które mają zostać dostarczone, jest zmniejszona bez proporcjonalnego zmniejszenia płatności.
- Liczba godzin pracy jest zwiększona bez odpowiedniego zwiększenia ilości wykorzystywanych materiałów.
- Brakuje umowy lub dokumentacja potwierdzająca zakup jest niewystarczająca.

- Zachowanie pracownika zamawiającego w odniesieniu do dokumentacji jest nietypowe: niechętnie odpowiada na pytania kierownictwa o niewyjaśnione opóźnienia i brakujące dokumenty.
- Istnieje wiele przeglądów administracyjnych i unieważnionych postępowań o udzielenie zamówienia.
- W umowie występują jakiegokolwiek zmiany pod względem jakości, ilości lub specyfikacji towarów i usług, które odbiegają od dokumentacji przetargowej (zakres zadań, specyfikacje techniczne itp.).

SUGESTIE:

- W stosownych przypadkach należy ocenić wszelkie wnioski o polecenie zmiany umowy, sprawdzić ich zasadność i poprosić o dokumenty potwierdzające przed wyrażeniem zgody na takie polecenie.
- Podczas wizyt monitorujących dotyczących projektów wysokiego ryzyka należy poprosić o poinformowanie o wszelkich poleceniach zmiany wydanych w odniesieniu do każdej zawartej umowy i odnoszących się do dowolnej kwoty.
- Należy wykorzystać kontrole zarządcze prowadzone przez zespół zadaniowy, aby sprawdzić, czy kluczowe rezultaty dostarczenia towarów, wykonania robót budowlanych i świadczenia usług rzeczywiście istnieją. Przeglądy mogą potwierdzić, że postęp prac jest zgodny z wydanymi poświadczeniami, dokumentacja jest prawidłowa, a pracownicy prawidłowo poświadczają, że towary i usługi uzyskano w terminie.
- W przypadku projektów wysokiego ryzyka należy żądać niezależnych rocznych audytów technicznych, finansowych i w zakresie zamówień.
- W ramach kontroli zarządczych należy uwzględnić wizyty ekspertów technicznych na miejscu.
- Należy wprowadzić szkolenie z zarządzania zamówieniami przeznaczone dla pracowników ds. projektów.
- W ramach przeglądu zarządzania zamówieniami i finansami należy w szczególności sprawdzić nadzór nad zarządzaniem umowami – wykazy płatności według zamówienia lub wykonawcy, kontrolę pod kątem powtarzających się płatności i zaświadczenia dotyczące uzyskanych towarów i usług.
- Należy wprowadzić ścisłe procedury rozpatrywania skarg i podać je do wiadomości publicznej.

Załącznik 1: Wzór oświadczenia o braku konfliktu interesów

Tytuł umowy:

Nr ref.: (zaproszenie do składania ofert nr):

Ja, niżej podpisany(-a) ....., powołany(-a) do komisji przetargowej/ powołany(-a) do komisji oceniającej/będąc odpowiedzialnym(-a) za ocenę kryteriów (wykluczenia) i (wyboru) / wyznaczony(-a) do monitorowania operacji/będąc upoważnionym(-a) do zmiany części umowy dotyczącej wyżej wspomnianego zamówienia publicznego, oświadczam, że jestem świadomy(-a) treści art. 57 rozporządzenia finansowego, który stanowi, że:

„1. Wszystkim podmiotom upoważnionym do działań finansowych oraz wszystkim innym osobom uczestniczącym w wykonywaniu budżetu oraz zarządzaniu budżetem, w tym w działaniach przygotowawczych, a także w audycie lub kontroli budżetu zakazuje się podejmowania jakichkolwiek działań, które mogą spowodować powstanie konfliktu ich interesów z interesami Unii.

W razie wystąpienia takiego zagrożenia dana osoba rezygnuje z wykonywania tych działań i przekazuje sprawę delegowanemu urzędnikowi zatwierdzającemu, który stwierdza na piśmie, czy istnieje konflikt interesów. Dana osoba informuje również swojego przełożonego. W razie stwierdzenia istnienia konfliktu interesów, dana osoba zaprzestaje wszelkich działań w danej sprawie. Delegowany urzędnik zatwierdzający osobiście podejmuje dalsze właściwe działania.

2. Do celów ust. 1 konflikt interesów istnieje wówczas, gdy bezstronne i obiektywne pełnienie funkcji podmiotu upoważnionego do działań finansowych lub innej osoby, o których mowa w ust. 1, jest zagrożone z uwagi na względy rodzinne⁵, emocjonalne, sympatie polityczne lub przynależność państwową, interes gospodarczy⁶ lub jakiegokolwiek inne interesy wspólne z odbiorcą⁷”.

[Wstawić przepisy krajowe ....., które stanowią, że: ..... (w stosownym przypadku)]

Niniejszym oświadczam, że według mojej wiedzy nie mam konfliktu interesów w odniesieniu do podmiotów gospodarczych, które [wnioskowały o udział w niniejszym postępowaniu o udzielenie zamówienia] [złożyły ofertę w ramach tego zamówienia], czy to jako osoby fizyczne, czy jako członkowie konsorcjum, czy jako proponowani podwykonawcy.

⁵ Pokrewieństwo lub powinowactwo ..... stopnia, małżeństwo lub zarejestrowany związek partnerski.

⁶ Stosunek umowny lub płatne lub bezpłatne doradztwo mające obecnie zastosowanie.

⁷ W tym wolontariat, udział w charakterze członka zarządu lub rady nadzorczej.

Zgodnie z moją najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczam, że nie istnieją żadne fakty ani okoliczności dawne ani obecne, ani mogące pojawić się w dającej się przewidzieć przyszłości, które mogłyby podważyć moją niezależność w oczach którejkolwiek ze stron.

Potwierdzam, że jeżeli podczas wyboru/rozpatrywania kryteriów/procesu oceny [otwierającej]/realizacji lub zmiany umowy stwierdzą lub okaże się, że taki konflikt występuje lub wystąpił, zgłoszę go natychmiast radzie/komisji i – jeżeli konflikt interesów zostanie stwierdzony – zaprzestaną udziału w procesie oceny i we wszystkich powiązanych działaniach.

Potwierdzam również, że wszystkie powierzone mi sprawy zachowam w poufności. Nie ujawnię żadnych poufnych informacji, które zostały mi ujawnione lub z którymi się spotkałem(-am). Nie zrobię żadnego niepożądanego użytku z przekazanych mi informacji. W szczególności zgadzam się zachować w poufności i zaufaniu wszelkie informacje lub dokumenty, które zostały mi ujawnione lub z którymi się spotkałem(-am) lub przygotowałem(-am) w trakcie lub w rezultacie oceny, oraz zgadzam się, że będą one wykorzystywane wyłącznie do celów tej oceny i nie zostaną ujawnione osobom trzecim. Zgadzam się również nie zatrzymać kopii przekazanych pisemnych informacji.

Podpisano (data i miejsce): .....

Imię i nazwisko: .....

Stanowisko

Załącznik 2: Przykłady

Przypadek nr 1

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Turystyki poinformowało rumuński departament ds. zwalczania nadużyć finansowych (DLAF) o potencjalnym konflikcie interesów w odniesieniu do projektu finansowanego w ramach EFRR.

Beneficjentem projektu była rada okręgowa. Umowa w sprawie finansowania zawarta w 2009 r. dotyczyła remontu i modernizacji 50 km dróg lokalnych.

W następstwie krajowego postępowania o udzielenie zamówienia, przeprowadzonego zgodnie z prawem krajowym dotyczącym udzielania zamówień publicznych, umów koncesji na roboty budowlane i umów koncesji na usługi, beneficjent udzielił zamówienia na roboty budowlane o wartości 10 mln EUR wykonawcy S.

Kiedy rozpoczęto prace, S zwrócił się do beneficjenta o wyrażenie zgody na zastąpienie pierwotnie wyznaczonego dostawcy podsypki innym przedsiębiorstwem, F, powołując się na względy ekonomiczne i mając na tę zmianę zgodę podmiotu nadzorującego dany projekt.

Wkrótce potem S zwrócił się do beneficjenta o kolejne zezwolenie – na zastąpienie używanego materiału budowlanego, żwiru, podsypką kamienną, i przedstawił sprawozdania z badań tego zastępczego materiału budowlanego, który także miał być dostarczany przez F. Zgodę projektanta i podmiotu nadzorującego projekt uzyskano wcześniej.

Rada okręgowa sporządziła projekt następujących dokumentów dotyczących tych dwóch zmian:

- sprawozdań podpisanych przez koordynatora projektu, zatwierdzonych i podpisanych przez przewodniczącego rady okręgowej,
- aneksu do umowy na roboty budowlane, podpisanego przez przewodniczącego rady okręgowej, w którym określono nowego dostawcę materiałów budowlanych.

Przeprowadzone przez DLAF dochodzenie wykazało, że przedsiębiorstwo F było własnością dwóch osób, z których każda miała po 50% udziałów. Jedną z nich był zięć przewodniczącego rady okręgowej, będącej beneficjentem projektu.

DLAF stwierdził, że istnieje konflikt interesów, ponieważ dokumenty, w których zaakceptowano przedsiębiorstwo F jako dostawcę materiałów budowlanych, zostały podpisane przez przewodniczącego rady okręgowej, którego łączyło powinowactwo pierwszego stopnia z jednym ze współwłaścicieli F.

Przypadek nr 2

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Turystyki poinformowało rumuński DLAF o pewnych nielegalnych kwestiach zaistniałych przy realizacji projektu finansowanego w ramach programu spójności gospodarczej i społecznej PHARE 2000.

Beneficjentem projektu był podmiot gospodarczy Z. Umowa w sprawie finansowania została zawarta w celu wsparcia certyfikacji systemu zarządzania jakością w 12 małych i średnich przedsiębiorstwach budowlanych.

W celu udzielenia zamówienia na usługi certyfikacyjne na podstawie krajowego prawa zamówień publicznych beneficjent powołał komisję przetargową złożoną z pięciu członków, którzy podpisali deklaracje poufności i bezstronności.

DLAF stwierdził, że jeden z członków komisji oceniającej jest biegłym rewidentem, który zawarł umowę o współpracy ze zwycięskim oferentem.

Stanowiło to naruszenie kilku przepisów mającego zastosowanie praktycznego przewodnika, przewodnika dla wnioskodawców i załącznika do umowy o udzielenie dotacji, gdyż **jeden z członków komisji oceniającej udzielającej zamówienia znajdował się w sytuacji konfliktu interesów z uwagi na fakt, że pozostawał w stosunku umownym z jednym z oferentów.**

Przypadek nr 3

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Turystyki poinformowało rumuński DLAF o pewnych oznakach nadużyć finansowych przy realizacji projektu finansowanego w ramach regionalnego programu operacyjnego, oś priorytetowa 2. Celem tego projektu była modernizacja drogi lokalnej, a beneficjentem była rada okręgowa.

Zamówienie publiczne na usługi wykonania projektu zostało udzielone w drodze postępowania o udzielenie zamówienia zgodnie z *prawem krajowym dotyczącym udzielania zamówień publicznych, umów koncesji na roboty budowlane i umów koncesji na usługi*. Kryterium kwalifikującym była „oferta najkorzystniejsza ekonomicznie”.

Zwycięski oferent, przedsiębiorstwo P, zobowiązał się nie zlecać podwykonawcom żadnej części zamówienia, lecz wkrótce stwierdzono, że zlecił podwykonawstwo części zamówienia przedsiębiorstwu A.

Dwóch urzędników, którzy byli członkami komisji przetargowej do celów postępowania o udzielenie zamówienia, było zatrudnionych przez przedsiębiorstwo A – podwykonawcę zwycięskiego oferenta.

Instytucja zarządzająca wstrzymała płatności za usługi wykonane przez przedsiębiorstwo A ze względu na konflikt interesów między członkami komisji oceniającej a podwykonawcą.

DLAF uznał, że zgodnie z prawem krajowym był to **konflikt interesów. Fakt, że dwaj urzędnicy rady okręgowej brali udział w podjęciu decyzji o udzieleniu zamówienia na usługi przedsiębiorstwu P, przyniósł pośrednią korzyść materialną przedsiębiorstwu A, które ich zatrudniało.**

Przypadek nr 4

Instytucja pośrednicząca zajmująca się sektorowym programem operacyjnym Rozwój Zasobów Ludzkich poinformowała rumuński DLAF o potencjalnym konflikcie interesów w projekcie finansowanym w ramach osi priorytetowej 3. Celem projektu było wprowadzenie zestawu innowacyjnych technik i metod służących poprawie zdolności

przedsiębiorczych wśród przedsiębiorców i zapewnienie wsparcia na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw z dwóch regionów.

Beneficjentem była szkoła wyższa, której przedstawicielem prawnym był rektor, pan C.

Na potrzeby działań informacyjnych w ramach projektu uniwersytet jako pracodawca zawarł indywidualną umowę o pracę z panem C jako pracownikiem.

Jako rektor uniwersytetu pan C następnie powołał zespół ds. realizacji projektu, do którego również należał.

Podpisując indywidualną umowę o pracę, z jednej strony jako rektor i przedstawiciel prawny pracodawcy, a z drugiej strony jako pracownik i członek zespołu ds. realizacji projektu, pan C w rzeczywistości zawarł umowę z samym sobą, a tym samym uzyskał bezpośrednio korzyści materialne, tj. obietnicę dodatkowej pensji.

Zgodnie z Kartą uczelni (w której wdrożono przepisy krajowej ustawy o edukacji) szkoła wyższa jest instytucją interesu publicznego, rektor zaś jest jej kierownikiem. DLAF uznał zatem, że na mocy prawa krajowego istnieją podstawy do wniesienia oskarżenia o przestępstwo.

